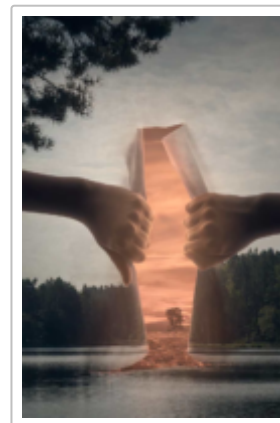

Bethel: Smerovanie, učenie a prax (recenze)

Knihy | 2.9.2021 @ 15.31

Hnutie Bethel dehonestuje Boha, prekrúca Písmo, produkuje falošne obrátených, deformuje evanjelium, a čo sa týka učenia a praxe, znečisťuje aj predtým čisté prúdy kresťanstva. Je to vlastne akýsi satanov trójsky kôň, pomocou ktorého sa mu v súčasnosti darí infiltrovať do takmer každej kresťanskej denominácie na svete.

Mgr. Štefan Danko v Predslovu #2

Dostala se mi do ruky k recenzii príjemná a veľmi potrebná kniha *Bethel: Smerovanie, učenie a prax* od slovenského autora Michala Foltína. Za výtisk ďakujem internetovému knihkupectví a nakladateľství Danielknihy.cz, kde lze knihu [zakoupit](#).

Na 144 stranách nalézáme systematicky utriedený rozbor učení vedoucích pastorů megasboru [Bethel Church](#) Billa Jonsona a jeho spolupracovníka a někdy spoluautora Krise Vallottona. Kde je to možné, cituje Foltín z překladů knih těchto autorů, jejichž popularita je v Čechách a na Slovensku stejně jako popularita Bethel Music a dalších přidružených aktivit této církve značná. (Tato kniha by se měla stát prerekvizitou pro poslech jakéhokoli kázání Staška Bubika, protože osvětlí zřejmě hlavní zdroj jeho učení, étosu a rétoriky. Viz i [zde](#).)

Přínos této práce spočívá v tom, že zasazuje učení protagonistů Bethel Church Johnsona a Vallottona do rámce Nové apoštolské reformace jako potortontovské hnutí a dokazuje jeho teologické kořeny v Hnutí víry. Foltín se zaměřuje zejména na tyto body věrouky Johnsona a Vallottona:

- Kristus byl na zemi pouze člověkem (s. 15),
- Bůh je především láska, čili nesoudí a netrestá (s. 21),
- Bůh nepotřebuje ani tak naši poslušnost, jako spíše naše sny a tužby (s. 22),
- všechno zlo na světě je připisováno ďáblu (s. 24),
- křesťan má status Božího prince a je prakticky bezhříšný (s. 29),
- hodnota člověka je určena Božím odrazem v něm, nikoli pokorou před Bohem, což je potřeba představitostí uchopit (s. 37),
- křesťan je plností Krista na zemi (s. 41) a „malým bohem“ (s. 44),
- klíčem k úspěchu je princip vizualizace a pozitivního myšlení (s. 50),
- duchovní dary se předávají vzkládáním rukou (s. 67),
- proroctví musí být pozitivní (s. 69),
- věřící jsou předurčení k tomu, aby byli bohatí (s. 75),
- Ježíš porazil Satana, pána tohoto světa a předal autoritu zpět církvi, která „musí získat kontrolu v sedmých hlavních oblastech společnosti a založit tak Královstvo Boží na zemi“ (s. 97),
- skupina vítězů si musí podmanit zemi a uvést ji do původního rajskeho stavu v probuzení poslední doby pod křesťanskou nadvládou (s. 104),
- osobní zkušenost překonává Boží inspirované Slovo (s. 113)
- a překlad *The Passion Translation Bible* byl vytvořen pod duchem zjevení (s. 123).

Foltín dále naráží na metodiku terapeutické služby SOZO při Bethel Church, kdy se terapeuticky využívá vizualizace Ježíše jako osoby přítomné v traumatických událostech (s. 78) a na styl chval, resp. tzv. „extravagantního uctívání“ (srov. [toto](#)), které jsou dle Johnsona jsou cestou do tzv. čtvrté a páté dimenze (s. 88).

Za každým popisem bodu učení následuje v knize odpověď z pozice konzervativního evangelikalismu. Foltín vždy jasně identifikuje daný sporný bod v učení, konfrontuje jej s prostým významem relevantních biblických pasáží a s pohledem klasických evangelikálních autorů. Foltínův argument je srozumitelný a vzhledem k záměru knihy dostačující. Sympatická je na knize její dobrá organizace, takže ti, kdo mají tendenci zapomínat (např. já), se mohou snadno vrátit k příslušné kapitole a nalistovat si právě tu hlavu, která je na novoapoštolské hydře právě zajímavá.

Knihu tedy vřele doporučuji především každému českému letničnímu duchovnímu pracovníkovi. Je to kus dobré práce a materiál, který může prosvětlit další diskusi o směřování vašich sborů. Jako teolog a pracovník na vzdělávací instituci české letniční církve, který viděl víc, než měl, si nicméně dovolím pronést ještě pár glos k další úvaze. Žádná z nich nechce snížit přínos této práce nebo jiných apologetických prací z konzervativně evangelikálního prostředí. Naopak, je jich potřeba! Charismatická hnutí však musíme začít chápat jako svébytnou věroučnou tradici a vstoupit s ním v konstruktivní dialog.

1/ Za prvé, Bethelu se začíná stále více dařit to, co se konzervativním evangelikálům (např. baptistům) a klasickým letničním daří stále méně, a sice přesvědčovat mladé laiky a pastory o životnosti, plodnosti a osvojitelnosti jejich vize moderní církve. Johnson nevybudoval pouze moderní megasbor se vším pozlátkem, co k tomu patří, ale především nábožensko-vzdělávací tank. Součinnost Bethel Music, Johnsonovy publikační činnosti a Bethel Supernatural School of Ministry, je příkladem efektivní komunikace teologické (ne)pravdy v globálním měřítku. Chceme-li zareagovat, musíme kromě teologické reakce nabídnout alternativu: Vzdělávat duchovní pracovníky na vlastních učilištích, podporovat místní teologicky informované křesťanské hudební producenty, vysvětlovat a žít život, v němž je realita kazatelnou realitou pod kazatelnou, systematicky překládat a vydávat literaturu, která přidá k točivému momentu našeho teologického kurikula.

2/ Za druhé je zajímavé sledovat postoj k charismatismu mezi letničními teology. Neznám žádného letničního akademického teologa aktivního v posledních dvou dekadách, který by se opakovaně vymezoval vůči charismatickým výstřelkům nebo jednotlivým hnutím. Na stránkách vlajkových letničních periodik jako Pneuma nebo JPT nenalzáme žádnou kritiku Torontského požehnání a jeho následných modifikací, ale spíše kladné zhodnocení jejich ovoce (Poloma 1998; srov. 2003) a výzvu k opatrné vstřícnosti (Macchia 1996). Shuttleworth (2015) ve výborném článku, který může sloužit jako stručné doplnění zde recenzované publikace, kriticky analyzuje Johnsonovo učení v kategoriích christologie, soteriologie a eschatologie a zmiňuje návaznost na Toronto, avšak jde o ojedinělý počín doktorandky. (Srov. však kritiku kristologie/pneumatologie potorontovských hnutí u Klaver 2019 na str. 358.) Proč tomu tak je? Johnsonova publikační činnost a jeho praktický výstup je přeci ideálním a vděčným terčem. Exegetické diskrepance, teologické úlety, historické kořeny a exportní povaha jsou přeci výborným materiálem pro teologickou kritiku a pobídkou k práci na teologické alternativě.

- A. Prvním důvodem absence kritiky na akademické půdě je téměř jistě krize biblické teologie. Biblická teologie jako soupis toho, co o daném tématu křesťanské víry říká kánon Bible a syntéza těchto poznatků do věroučné sumy je v posledních asi dvou stoletích předmětem sporu a mezi karierními teology/biblisty na univerzitách vysoce riskantním počinem. Biblisté píší komentáře, klasicisté a orientalisté se věnují filologickým a archeologickým záležitostem, systematici neví, kudy z nudy a kterak svůj sloh ještě více zkomplikovat, aby mu už nerozuměl opravdu ale vůbec nikdo. Psaní biblicko-teologických dogmatik se stalo věcí pastýřů ovcí v konzervativních hnutích, která si ještě doktrinální soudržnost mohou dovolit. (Příkladem takové biblicko-teologické dogmatiky je Systematická teologie od Hortona, který se mezi letničními akademiky nikdy nedočkal uznání.)
- B. Druhým důvodem může být strach o zaměstnání nebo o akceptovatelnost. Jak vidíme v nedávné historii české Apoštolské církve, ne každý názor je akceptován se stejnou shovívavostí. I akademik si tedy rozmyslí, zda se pustí do aktivity, která může jeho instituci stát ztrátu mecenáše a jeho samotného pracovní úvazek, který je právě v tomto oboru i v západním světě těžké získat. Je pak lepší raději psát o různých ptákovinách, které nepomohou, ale neublíží a zajistí tolik potřebné impaktové body v systému *publish or perish*. Protože „kdo si nechce hubu spálit, ...“
- C. Třetím důvodem může být frustrace z úpadku západního křesťanství. V tomto smyslu píše McClymond (2016) o potorontovských hnutích jako o „naději na obnovu charismatického hnutí“. Proč řešit dogma v západní společnosti, kde vyznavačské křesťanství ztrácí na významu? Nebylo by lepší podnitit samotnou víru, ať už jakoukoli, spíše než disputovat o jejím obsahu? Teolog je také jen člověk a i on zápasí o víru. Oporu pak může najít třeba v postliberalismu, který jej uvádí do tzv. „druhé naivoty“, v níž lze obsahu Bible důvěřovat, aniž by se mu muselo věřit. Nebo právě v charismatismu, který nabízí velmi intenzivní mystickou zkušenost, aniž by si lámal hlavu s logikou nebo teologickými pravidly, neřkuli s rozsuzováním duchů. A konzervativní evangelikalismus jako alternativa? Ten ať se nezlobí, ale v jeho prostoru tvrdých lavic a tlustých zpěvníků, kde bělovlasý Metušelach půl hodiny mudruje nad každým ševa svého papírového papeže a za kazatelnou by nepustil ani apoštola Petra, protože ten neměl dostatečné teologické vzdělání, to už na tuto generaci nezabírá. To už nefunguje.
- D. Čtvrtým a nejpovážlivějším důvodem je, že charismatismus se z individuálních „ministries“ – často do sebe zahleděných separatistických organizací, které se infiltrují do etablovaných denominací a vytváří kontroverze – stává nečekaně živou silou i na akademické půdě. Zatímco vývoj evangelikálních a klasických letničních seminářů v posledních 20 letech lze obratně popsat kulantními pojmy jako „merging“ a „downsizing“ (rozuměj: nemáme peníze ani studenty, jsme na tom dost bídně) a jejich pracovníci jsou přetížení a přehlíženi, teologové v tzv. tradici

obnovy (ang. „renewal“ označuje často charismatickou teologii bez denominační příslušnosti) se rojí napříč akademickým a denominačním spektrem. Tucty takovýchto teologů, biblistů a religionistů se objevují na původně rigidních protestantských i katolických fakultách. Využili okna posledních asi třiceti let, kdy přihlásit se např. k modlitbě v jazycích nebo k víře v bezprostřední nadpřirozeno přestalo být hanbou a stalo se novým normálem i na univerzitách. Toto hnutí obnovy na akademické půdě nelze věroučně shrnout nebo onálepkovat. Společným jmenovatelem je však velmi často pozitivní charismatická zkušenost většinou spíše v charismatickém hnutí, které již od 60. let aktivně působí napříč velkými denominacemi, z nichž se budoucí osobnosti teologické akademie převážně rekrutují.

Je otázkou, co s tím? Klasičtí letniční usnuli a pro nyní propásli šanci vtisknout charismatické zkušenosti obecně přijatelný teologický rámec. Charismatické teology naproti tomu nejsou bláznivými kazateli nebe na zemi a i k Johnsonově osobitému hnutí se staví spíše s odstupem, byť jej určitě nebudou kritizovat. Tou hlavní otázkou pro nás tedy není, zda Bethel ano či ne (vidíme, že ne), ale zda, s kým a o čem budeme teologizovat my sami zde a nyní.

<https://selah.cz/knihy/bethel-smerovanie-ucenie-a-prax-recenze/>